

SOSIAALITAITO

SOCIALKOMPETENS

Toimintasuunnitelma 2011–2012

Sosiaalitalo Oy – Socialkompetens Ab
Seutulantie 3-5 A
04400 Järvenpää
Y-tunnus 1765926-6

Esipuhe

Hyvä lukija,

kädessäsi on Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Sosiaalitaito Oy – Socialkompetens Ab:n (myöhemmin Sosiaalitaito) toimintasuunnitelma vuosille 2011–2012. Toimintasuunnitelma on Sosiaalitaidon hallituksen ja henkilöstön välinen sopimus toiminnan suurimmista linjauksista seuraavan kahden vuoden ajalle. Toimintasuunnitelma määrittelee sekä osaamiskeskustoiminnan sisältöjä että toimintatapoja.

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminta on myös seuraavien kahden vuoden aikana valtakunnallisesti uusien haasteiden edessä. Toimintaa ohjaavat linjaukset on määriteltävä riittävän joustavasti, jotta toiminta voidaan organisoida muutosten asettamia haasteita vastaaviksi.

Toimintasuunnitelma on laadittu kaksivuotiseksi noudattaen siten Sosiaalitaidon hallituksen toimikautta.

Toimintasuunnitelman alussa on lyhyt tiivistelmä, johon on koottu keskeiset toiminnan painopistealueet vuosina 2011–2012.

Kirkkonummella 9.12.2010
Sosiaalitaito Oy – Socialkompetens Ab:n hallitus

Tiivistelmä

Toimintasuunnitelma on vuosille 2011–2012 hyväksyttävä, kaksivuotinen, hallituksen toimikautta noudattava asiakirja. Lakisääteisten tehtävien toteuttamiseksi Sosiaali- taidon toimintaa ohjaa hallituksen toiminnalle asettama tavoite:

"Edistää toiminta-alueen asukkaiden hyvinvointia yhteistyössä kuntien kanssa"

Sosiaali- taidon toiminta kohdentuu sosiaalialaan ja sen kanssa tiiviissä yhteistyössä oleviin muihin toimijoihin. Näistä merkittävimmät ovat terveydenhuolto, sivistys- ja nuorisotoimi sekä työ- ja elinkeinohallinto niissä sisällöllisissä kysymyksissä, joiden ratkaisemiseksi kunkin toimijan asiantuntijuus luo synergiaetuja. Sosiaalisen näkö- kulman näkyvissä pitäminen toiminnassa on tärkeää.

Sosiaalialan kehittämisessä on lähivuosina keskeistä yhteistyö uusien kuntien, sosi- aali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden, sosiaali- ja terveydenhuollon aluemallikokeilujen ja kuntayhtymien toiminnan tukemisessa. Substanssi- ja ammat- tialakohtaista seudullista yhteistyötä jatketaan ja kehitetään pitkäjänteisen kehittämisen ylläpitämiseksi ja koordinoimiseksi. Sosiaali- taidon rooli on ainakin osassa näistä ratkaisevan tärkeä. Sosiaali- taidon asiantuntijapanos turvaa kehittä- mistoiminnan jatkuvuutta työntekijöiden vaihtuessa.

Kehittämistoiminta, hankkeet ja muu yhteistyö:

Sosiaali- taito hallinnoi ja koordinoi seuraavaa kehittämistoimintaa:

- Ulappa: Uudenmaan Lapsen ääni peruspalveluissa, alueellinen kehittämis- verkosto (Lapsen ääni / Helsingin kaupunki)
- Avomieli: Keski-Uudenmaan mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämis- hanke (Mielen avain / Vantaan kaupunki)
- Kokemuksista hyvinvointia: Kansalaisten palvelutarpeet ja koettu hyvinvointi Länsi-Uudellamaalla (Maakunnan kehittämisrahasto)
- Sosiaaliasiamestointi yhdeksän kunnan alueella

Sidosryhmien hankkeet mm.

Sosiaali- taito osallistuu seuraavien hankkeiden toteutukseen asiantuntijana ja osato- teuttajana:

- Lapsen ja nuoren hyvä arki (6/2011 / Laurea -ammattikorkeakoulu / ESR); ar- viointi
- Lapsen ääni (2009–2011 / hallinnoijana Helsinki); ohjaus- ja arviointiryhmä
- Mielen avain (2010–2012 / hallinnoijana Vantaa); koulutusryhmä; ohjausryhmä
- Haasteena hyvinvointi ja terveyserot (2011–2013 / hallinnoijana Espoo); seu- ranta ja raportointi, IVA (ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi)
- Seudullinen perhepankki -hanke (2010–5/2011 / Hyvinkään kaupunki); arvi- ointi, projektiryhmä
- osallistuminen muihin toiminta-alueiden hankkeisiin asiantuntijana

Tietoperustan vahvistaminen ja osaamisen lisääminen

- jatketaan kehittämistoiminnan vaikuttavuuden arvioinnin kehittämistä
- tuotetaan hyvinvointitietoa osallistavasti: nelivuotiaiden lasten kokemuksia päivähoidosta ja arjesta (Ulappa), 11-vuotiaiden lasten kokemukset omasta hyvinvoinnista (Ulappa), yli 18-vuotiaiden länsi-uusimaalaisten kokemukset omasta hyvinvoinnista (Lu Hyve)
- lisätään kehittämishenkilöstön osaamista ja tuetaan kehittämistoimintaa: koulutus, konsultatiivinen ja työnohjauksellinen tuki hanketyöntekijöille (hanketyöntekijöiden kehittämisverkostot: Ulappa, Avomieli)
- kehitetään edelleen palveluiden vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointia (Lastensuojelun tietosisältöjen yhtenäistäminen, Lastensuojelun tila 2010 -selvitys), sosiaaliamiehen raportointi sosiaalihuollon palveluista
- suunnitellaan ja toteutetaan selvitys lastensuojelun asiakkaiden kokemuksista palveluiden laadusta osana sosiaaliamiestoimintaa
- laaditaan suunnitelma (tavoitteet, sisällöt, rakenne, rahoitus) seudullisen vanhustenhuollon kehittämistoiminnan organisoimiseksi vuonna 2011
- vahvistetaan verkostoja tutkimuksen ja kehittämisen osalta: yhteistyö valtakunnallisen tietoteknologian kehittämishankkeen, Tikesos sekä yliopistojen (mm. Helsingin, Jyväskylän, Lapin ja Itä-Suomen yliopistot sekä ammattikorkeakoulut) ja THL:n kanssa

Muu yhteistyö:

- oppilaitosverkosto (Diakonia-ammattikorkeakoulu / Laurea -ammattikorkeakoulu: aluetyö, hankeyhteistyö ja kehittäjäverkostot, ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot opetussuunnitelma- ja arviointityö, Seurakuntaopisto: työelämän neuvottelukunta)
- osallistuminen alueelliseen yhteistyöhön: sosiaali- ja terveysjohto mm. Kuuma-kuntien ja Hyvinkään sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta, seudulliset substanssikohtaiset ryhmät (mm. Kuuma-kunnat ja Hyvinkää: varhaiskasvatus, lapset ja perheet, sosiaalipalvelut, sosiaali- ja terveydenhuollon talous, vanhuspalvelut)
- verkostojen ylläpito ja yhteistyön koordinointi:
 - sosiaali- ja terveysjohto ja asiantuntijat: Raaseporin ja Hangon kaupungit, LOST – sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alue, Karviainen-kuntayhtymä, Kirkkonummen kunta (koordinointi)
 - Keski-Uudenmaan aikuissosiaalityön asiantuntijaverkosto (asiantuntijasihteeri)
 - Keski-Uudenmaan johtavat sosiaalityöntekijät (puheenjohtaja)
 - osallisuusosaajien verkosto (koordinointi)
- valmistellaan osana valtakunnallista yhteistyötä toiminta-alueen selvitys perustettavien perusterveydenhuollon kehittämissyksiköiden (THL, sairaanhoitopiirit) ja sosiaalialan osaamiskeskuksen yhteistyöstä (sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta)

1 Sosiaalitaidon toiminnan lähtökohdat vuodelle 2011

Sosiaalitaidon toiminta-alueella on vuoden 2011 alussa 17¹ kuntaa ja vuoden 2010 lokaan lopun tietojen mukaan 392.116 asukasta. Vuodesta 2001 (353.371) asukasmäärän kasvu on ollut 38.745 noin 11 %.

Paras-lainsäädännön mukanaan tuomat muutokset kunta- ja palvelurakenteissa astuivat voimaan vuoden 2009 alusta. Muutokset näkyivät myös sosiaali- ja terveydenhuollon seudullisen yhteistyön rakenteissa osassa toiminta-alueita. Nykyiset rakenteet ovat seuraavat:

- Raaseporin kaupunki yhteensä 29.111 asukasta. Hangon (9.479) ja Raaseporin kaupunkien yhteinen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alue on valmisteilla, yhteensä 38.590 asukasta.
- LOST – sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alue, yhteensä 52.819 asukasta. Vuoden 2010 lopussa käynnistyi kuntaliitosselvitykset Siuntion ja Nummi-Pusulan kuntien kanssa. Lisäksi prosessissa tarkastellaan Inkoon ja Karjalohjan (kuntaliitos 1.1.2013) kuntien tilannetta.
- Kirkkonummen kunta 36.860 asukasta.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä Karviainen (Karkkilan kaupunki 9.193, Nummi-Pusulan kunta 6.144, Vihdin kunta 28.257), yhteensä 43.594 asukasta.
- Kuuma-kunnat (Järvenpään kaupunki 38.633, Keravan kaupunki 34.170, Mäntsälän kunta 19.948, Nurmijärven kunta 39.817, Pornainen 5.108, Tuusulan kunta 37.107, yhteensä 174.783) ja Hyvinkään kaupunki (45.470) yhteensä 220.253 asukasta. Mustijoki; Mäntsälän ja Pornaisten kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alue 25.056 asukasta.

Seuraavien kahden vuoden aikana suurimpia avoimia kysymyksiä on se, miten sosiaalialan osaamiskeskuksen toiminta sijoittuu sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja sen tutkimus- ja kehittämistoimintaa säätelevissä lainsäädäntöuudistuksissa². Kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelma Kaste (–2011) ja sen jälkeen voimaantuleva ohjelma (Kaste II) toimeenpanoaineen asettaa joitain toiminnallisia haasteita, jotka ovat osin vielä määrittelemättömiä. Alueen kuntien kanssa tehtävän yhteistyön tilanne ei rakenteellisesti suuresti muutu.

Vaikka Sosiaalitaidon alueella elintaso on valtakunnallista keskiarvoa korkeampi, muodostavat väestön hyvinvoinnin polarisaatio ja joidenkin ryhmien (esim. pitkäaikaistyöttömät, asunnottomat, päihdeongelmaiset, syrjäytyneet nuoret, maahan-

¹ joista 16 on omistajia, Inkoon kunta ei ole yhtiön omistaja

² mm. Terveydenhuoltolaki (voim. 2011), Sosiaalihuoltolaki (valmisteilla), Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta, järjestämisestä ja valvonnasta (valmisteilla), Varhaiskasvatus (valmisteilla)

muuttajat) kasautunut huono-osaisuus sosiaalipalvelujen järjestämiseen ja kohdentamiseen suuria haasteita. Haasteita aiheuttavat lapsiperheiden ja lasten suuri osuus väestöstä sekä laaja alueen kaksikielisyys (10,2 %). Muita kieliä äidinkielenään puhuvia on alueella noin 3 %. Lisäksi ikääntyneiden (yli 65-vuotiaat) määrä kasvaa ja vanhustenhuollon palveluiden rakenteet ja lainsäädäntö uudistuvat. Ikääntyneiden osuus väestöstä on lähes 14 % (Karjalohja 21,1 % ja Kirkkonummi 10,2 %). Noin joka viides asukas on 65-vuotias tai vanhempi Hangossa, Karjalohjalla, Karkkilassa, Nummi-Pusulassa ja Raaseporissa.

Lähivuosien suuria ratkaistavia kysymyksiä ovat henkilöstön saatavuuteen ja osaamisen vahvistamiseen liittyvät alan yleiset ongelmat.

Toimintasuunnitelman 2011–2012 osalta tehtävät keskeiset ratkaisut liittyvät olennaisesti alueen toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin³ sekä valtakunnalliseen sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus- ja kehittämistoiminnan organisointiin⁴. Näiden lisäksi meneillään on mm. aluehallinnon uudistaminen⁵ ja nk. ohjelmajohtamisen vahvistuminen⁶.

Nyt työstettävän toimintasuunnitelman aikana ratkaistavat kysymykset kohdistuvat:

- Miten sosiaali- ja terveydenhuollon tiivistyviin yhteistyötarpeisiin (sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen eheys) pystytään vastaamaan ja miten toiminta tämän osalta kohdennetaan ja organisoidaan. Näitä substanssikohtaisia teemoja nousee selkeimmin lasten, nuorten ja perheiden palveluissa, mielenterveys- ja päihdepalveluissa sekä vanhusten palveluissa.
- Miten pystymme joustavasti vastaamaan niihin kehityssuuntiin, jotka nousevat valtakunnallisesta tutkimus- ja kehittämistoiminnan uudistamisesta ja mitä vaikutuksia näillä suunnitelmissa on Sosiaalitaidon ohjaus- ja johtamisrakenteisiin, toiminnan tavoitteisiin ja sisältöihin.
- Miten pystymme vahvistamaan yhteistyötä kaikkien keskeisten toimijoiden kanssa, erityisesti lapsiin ja nuoriin liittyvissä kysymyksissä (mm. varhaiskasvatus), niissä tilanteissa, joissa palvelut ovat hajautuneet (esim. yhteistoiminta-alue / kuntayhtymä vs. kunnat).

³ Paras-lainsäädännön (169/2007) toimeenpano, sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueet, uudet kunnat, Puitelain täydennys 2012 (268/2010 vp)

⁴ sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistä hallintoa säätelevä laki, terveydenhuoltolain uudistaminen ja sen mukanaan tuomat haasteet, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

⁵ Alku-hanke

⁶ esim. Kaste-ohjelma ja sen toimeenpano

2 Sosiaalitaidon toiminnan perusta

Sosiaalitaidon toiminnan laadukkuuden kannalta keskeisintä on toiminnan ja yhteistyön rakentuminen kuntien kanssa ja sisältöjen valikoituminen paitsi kuntien tarpeista myös ajankohtaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden ennakoinnista ja tunnistamisesta. Kehittämistyön toimijaverkostoissa ovat mukana kunnat, joita kehittämissyö koskee ja kunnista verkostoissa mukana ovat oikeat henkilöt. Toiminnan tulee perustua kunnissa tutkittuun tietoon ja sen tulee olla uudenlaisia lähestymistapoja ja ratkaisuja etsivää. Sosiaalitaidon toiminnan tulee perustua selkeisiin yhteisiin linjauksiin sekä sisällöllisesti että toiminnallisesti.

Sosiaalitaidon vahvuuksina ovat sen oman toiminnan joustavat rakenteet. Sosiaalitaidon rakenteiden ja johtamiskäytäntöjen tulee tukea alueella tehtävää kehittämistyötä ja olla siten joustavia ja henkilöstön osaamista tukevia ja vahvistavia. Toiminta rakentuu tarkoituksenmukaisten hallinnollisten käytäntöjen ja päätöksenteon varaan, yhteistyötä ja asiantuntijuutta vahvistaviin yhteistyöfoorumeihin sekä vuorovaikutuksellisuutta tukeviin toimintatapoihin. Työntekijällä tulee olla selkeä käsitys omasta työstään ja sen tavoitteista.

Sosiaalitaidon toiminta rakentuu työskentelystä seuduilla toimivissa tai Sosiaalitaidon kokoamissa asiantuntijaverkostoissa sekä työskentelystä muissa sidosryhmien verkostoissa. Toiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta tärkeää on, että verkostot on koottu oikein, niiden perustehtävän määrittely on ollut riittävän laajaa, toiminnan odotukset ja lupaukset vastaavat toisiaan sekä toimijoiden roolit ja vastuukysymykset on selkeästi määriteltynä. Kaiken tämän edellytyksenä on, että kehittämistyön resursseja on riittävästi, kehittäjät ovat osaavia ja ammattitaitoisia ja että kunnat sitoutuvat kehittämistyöhön. Tämä tarkoittaa sitä, että kehittämistyöhön ohjataan sekä taloudellisia että asiantuntijaresursseja riittävä määrä.

Toiminnan menestys edellyttää myös hyviä suhteita sosiaalialan osaamiskeskuksen kannalta keskeisiin sidosryhmiin kuten Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, lääninhallitus, tutkimus- ja oppilaitokset sekä valtakunnalliset järjestöt.

Sosiaalitaidon toiminta rakentuu asiantuntijoiden osaamisen, tiedon ja ammattitaidon varaan. Tästä näkökulmasta tärkeitä tekijöitä ovat mm. henkilöstön määrä (riittävän laaja ja osaava asiantuntijayhteisö), henkilöstön asiantuntijuuden monialaisuus ja monitieteisyys, kokemus laajasti alan työstä, tutkimuksellinen osaaminen, yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, kehittämisorientoitunut työote ja asiantuntijaroolin ammatillinen vahvuus. Tarvittaessa henkilöstön tehtäviä ja vastuita tarkistetaan. Henkilöstön ammatillista osaamista tukee suunnitelmallinen työnohjaus ja koulutus.

Sosiaalitaidon menestyminen sosiaalialan osaamiskeskustehtävässä perustuu toiminnan riittävän laajaan ja vakaaseen rahoitus pohjaan (mm. pysyvän rahoituksen osuus). Vakaa rahoitus pohja mahdollistaa sellaisten kysymysten tarkastelun, joita Sosiaalitaidon alueen kunnilla ei yksittäisinä eikä seudullisina kokonaisuuksinakaan

ole tarkoituksenmukaista kehittää. Riittävän laaja rahoituspohja mahdollistaa myös toimivan infrastruktuurin ylläpitämisen sekä tarvittavan henkilöstön palkkaamisen. Sosiaalitaidon alueen sisällöllinen kehittämistyö rakentuu hankeresurssein (mm. Kaste-ohjelma, Tekes-innovaatio-ohjelma, ESR, maakunnan kehittämisraha) ylläpidettävän ja syntyvän asiantuntijaverkoston toimintaan. Sosiaalitaidon henkilöstöllä on tässä verkostossa tärkeä aloitteentekijän ja kehittäjän tehtävä. Sosiaalitaito vastaa myös osaltaan siitä, että sen toiminta-alueen kunnille kanavoituu riittävästi kehittämistyöhön tarvittavia resursseja.

3 Sosiaalitaidon tavoitteet ja toiminta-idea

Edistämme kumppanuutta ja luomme uutta

Sosiaalitaidon tavoitteina on

- *tuottaa kuntien tarvitsemia asiantuntijapalveluita*
- *osallistua aktiivisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisten kysymysten ratkaisemiseen ja kehittämistoimintaan*
- *toimia vaikuttajana sosiaalihuollon valtakunnallisessa kehittämistyössä*
- *edistää mm. hankkeiden ja tietoperustan vahvistamisen kautta kuntien mahdollisuuksia järjestää sosiaalipalvelut laadukkaasti ja tehokkaasti.*

Kehittämistyö ja ammatillisen osaamisen lisääminen ja vahvistaminen nähdään toisiinsa sidoksissa olevina prosesseina. Sosiaalialan kehittämistyössä ja ammatillisen osaamisen vahvistamisessa kulkee läpäisevänä tutkimuksen, kehittämisen ja koulutuksen yhdistämisen idea. Toiminta perustuu tutkimuksellisen tiedon, kehittämisen ja työelämän väliseen vuoropuheluun.

Sosiaalitaidon toiminnassa sisällöllinen tehtäväalue nähdään laaja-alaisena. Vaikka Sosiaalitaidon toiminta kohdentuu erityisesti sosiaalialaan, yhteistyö on tiivistä myös mm. terveys-, opetus- ja nuorisotoimen sekä työ- ja elinkeinohallinnon kanssa. Sosiaalisen näkökulman näkyvillä pitäminen on tärkeää kaikessa toiminnassa.

Sosiaalitaidon toiminta pohjaa kuntakohtaisiin, alueellisiin ja seudullisiin, sosiaalialan käytännöstä nouseviin tarpeisiin, kehittämistyötä tukevaan tutkittuun tietoon ja sektorirajat ylittävään monitieteelliseen ja pitkäjänteiseen yhteistyöhön. Pohjana tälle työlle on alueellinen strateginen työ (mm. maakunta- ja seutustrategiat, kuntakohtainen strategiatyö, substanssikohtaiset strategiat ja ohjelmat). Alueella jo aiemmin toteutetun ja nyt toteutumassa olevan kehittämistyön yhdistämisen tavoitteena on ylläpitää pitkän aikavälin seudullista kehittämistyötä. Sosiaalialan kehittämistyö toteuttaa alueellaan myös valtakunnallisia strategisia tai ohjelmallisia linjauksia. Näistä

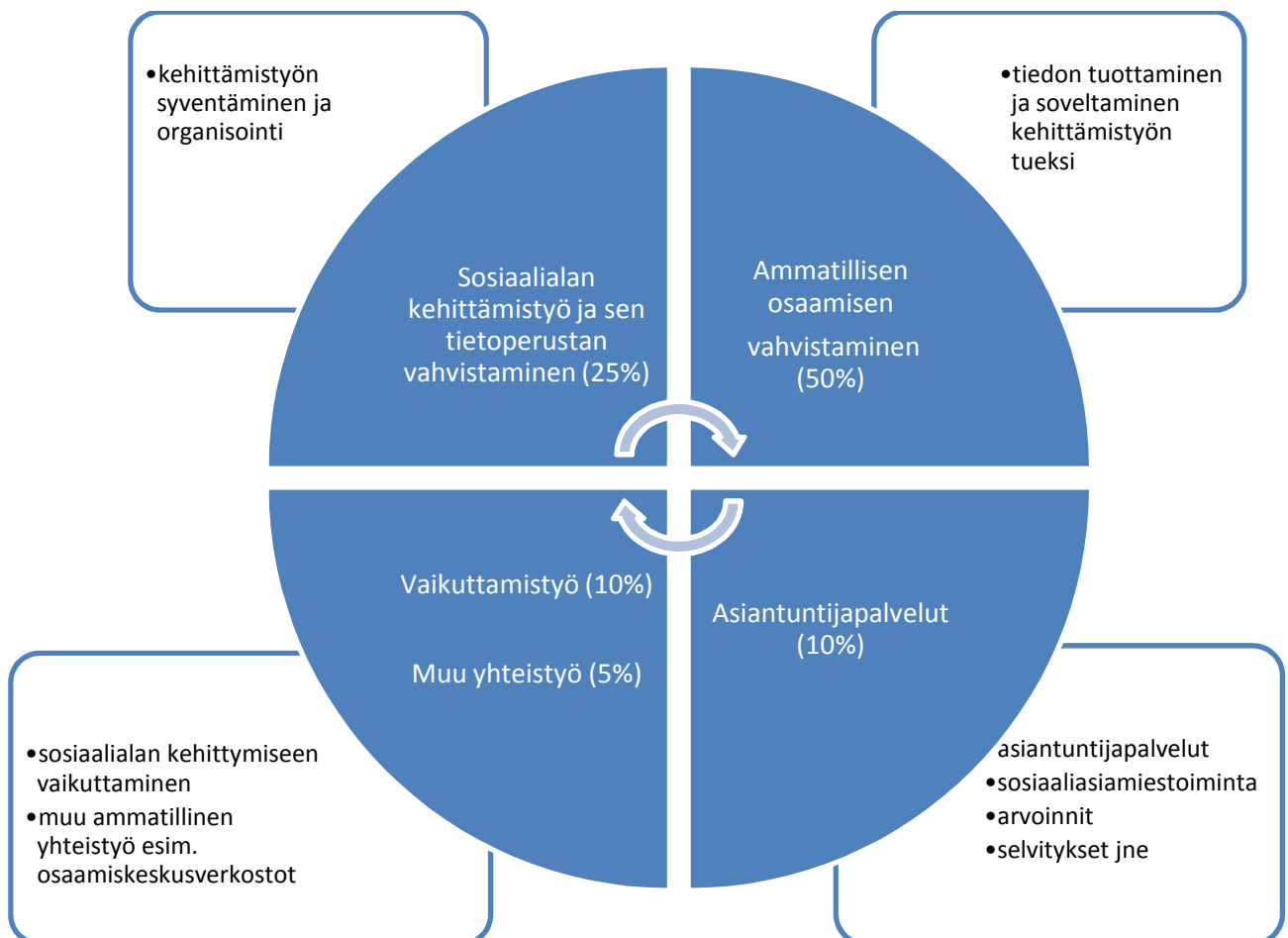
keskeisin on KASTE -ohjelman alueellinen toimeenpano ja seuraavan hallituskauden sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämissuunnitelmaan (Kaste II) liittyvät teemat.

Kaikessa kehittämistyössä pidetään mukana myös sosiaalialan johtamiseen ja henkilöstöön liittyvät kysymykset (mm. osaaminen, henkilöstön saatavuuden turvaaminen, tehtävärakenteiden ja toimintatapojen kehittäminen ja uudet ammatilliset roolit työssä). Sosiaalitaito varmistaa toiminnallaan, että toiminta-alueen kunnat ovat aktiivisesti osallisia valtakunnallisessa kehittämistyössä.

Sosiaalitaidon toimintaa ohjaavia periaatteita ovat:

- sosiaalisen näkökulman näkyvillä pitäminen on tärkeää kaikessa toiminnassa.
- toiminta on kuntien tarpeista syntyvää ja pyrkii konkreettisiin parannuksiin
- toiminta ei kuulu muiden seudun tai alueen toimijoiden perustehtäviin
- toiminta kohdentuu yksittäistä kuntaa tai palvelua suurempiin kokonaisuuksiin
- toiminnassa yhdistyvät kehittämistyötä tukevan tutkimuksen, arvioinnin ja koulutuksen näkökulmat ja toiminta perustuu tietoon
- toiminnalla on jokin uutuusarvo
- toimintaa ei kunnan tai muun toimijan ole tarkoitusmukaista toteuttaa yksinään
- toiminta on monitoimijaista ja monisektorista
- hanketoiminta nähdään kehittämistyön resurssina, jonka tehtävä on pitkäjänteisesti tukea alueen hyvinvoinnin edistämistä
- toiminta noudattaa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annettua lakia ja asetusta
- toiminnassaan Sosiaalitaidolla on asiantuntijan rooli sekä konsultatiivinen lähestymistapa

Sosiaalitaidon toiminta kohdentuu kuntalaisten hyvinvointia edistävään **kehittämistyön ja siihen liittyvän tietoperustan vahvistamiseen ja ammatillisen osaamisen vahvistamiseen**. Tämän lisäksi Sosiaalitaito toimii alan vaikuttajana sekä asiantuntijana.

Kehittämistoiminta / hanketoiminta

- Tuetaan osaltamme sosiaali- ja terveystoimen tiivistyvää yhteistyötä ja pysyviä tutkimus- ja kehittämistoiminnan rakenteita. Mahdollisuuksien mukaan laajennetaan yhteistyötä muiden hyvinvoinnin edistämisen kannalta keskeisten toimijoiden mm. sivistystoimen kanssa
- Jatketaan ja syvennetään meneillään olevaa kehittämistoimintaa (mm. Kaste-ohjelman toimeenpano ja siihen liittyvä hankkeiden suunnittelu-työ, tiedontuotanto), uudet päänavaukset
- Hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa vahvistetaan suunnitelmallisesti yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon rajapinnoilla terveydenhuollon kanssa

Tehtävä	Tehtäväkokonaisuuden konkretisointi ja arvioinnin kohteita
<p>Sosiaalialan kehittämistyön ja sen tietoperustan syventäminen ja organisointi (25 %)</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Kehittämistyön suunnittelutyöryhmät, ammattilaisten verkostot, oppilaitosverkostot, eri palvelualueiden sisältötyöryhmät, sosiaali- ja terveysjohdon kanssa tehtävä yhteistyö, yhteistyö palvelujen tuottajien ja järjestöjen kanssa</p> <p>Tulos: Seuduilla tapahtuva kohdennettu kehittämistyö, jonka seurauksena sosiaali- ja siihen läheisesti liittyvät terveyspalvelut järjestetään tarkoituksenmukaisesti (rakenneet ja toimintatavat).</p> <p>Toiminta on vaikuttavaa ja taloudellista.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osallistutaan kuntien näkökulmasta keskeisiin foorumeihin (hanketyö, asiantuntijatyöryhmät) = verkostojen määrä ▪ verkostojen luominen ja kokoaminen = verkostojen määrä ▪ tutkimus- ja oppilaitosverkostojen ylläpitäminen (mm. Terveystoimen ja hyvinvoinnin laitos, korkeakoulut, II-aste, valtakunnalliset järjestöt): tapaaminen vuosittain (1–2) ▪ hankesuunnittelu ja hankkeiden kokoaminen, käynnistäminen (yksi laaja kehittämishanke, osallistuminen muuhun hanke-työhön) ▪ jokaisella vakituisella kehittämistyöntekijällä on vastuullaan vähintään yksi laaja hanke ▪ henkilöstöryhmien ja verkostojen ylläpito (eri substanssi- ja ammattiryhmiä) vähintään kaksi verkostoa/työntekijä. ▪ toteutetaan yhteistyössä sosiaalialan ajankohtaisseminaarit (vähintään kaksi/vuosi) <p>mm. palvelujen rakenteiden ja prosessien kehittäminen, toimintatapojen kehittäminen, ohjauksen ja johtamisen kehittäminen, henkilöstön osaamisen vahvistaminen ja työhyvinvoinnin tukeminen.</p>
<p>Verkostot</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimintansa käynnistäneet kehittämisverkostot: ylläpito, vahvistaminen ja suunnitelmallisuuden lisääminen • järjestöyhteistyön vahvistaminen erityisesti hanketoiminnassa <p>Hanketoiminta, kehittämistyö, muu yhteistoiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> • seudulliset lapsi- ja perhepalvelut: kehittämishankkeet • seudullinen aikuissosiaalityön kehittäminen (Kuuma + Hyvinkää) • vammaispalvelujen seudullinen kehittäminen (Kuuma + Hyvinkää) • sosiaaliasiamestoiminta seudullisena • Kaste-ohjelma: Lapsen ääni, Mielen avain: mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittäminen, vanhusten palvelujen kehittäminen (suunnitelma toteutuksesta) <p>Tietoperustan vahvistaminen ja ammatillisen osaamisen lisääminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsearviointimallin käyttö pääosassa hankkeita • kehittämistyön vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen • Kokemuksista hyvinvointia -selvitys • henkilöstön osaamisen lisääminen ja kehittämistoiminnan tukeminen: koulutus, konsultatiivinen ja työnohjauksellinen tuki hanketyöntekijöille 	

Tietoperustan vahvistaminen ja osaamisen lisääminen

- kehittämistoiminnan vaikuttavuuden arviointi
- tuotetaan taustatietoa seudullisiin hyvinvointikertomuksiin
- kehittämishenkilöstön osaamisen lisääminen ja kehittämistoiminnan tukeminen: konsultatiivinen ja työnohjauksellinen tuki *kehittämistyöntekijöille*
- kehittämistoiminnan tietoperustan vahvistaminen

Tehtävä	Tehtäväkokonaisuuden konkretisointi ja arvioinnin kohteita
<p>Tiedon tuottaminen ja soveltaminen kehittämistyön tueksi (50 %)</p> <p>Tiedon tuottaminen, kokoaminen ja jalostaminen: selvitykset, kartoitukset, vaikuttavuuden arviointi, ennakoiva arviointi, julkaisut</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Tulos: toteutettava kehittämistyö perustuu tutkittuun tietoon sekä tuottaa uutta alueellista tietoa hyvinvointistrategiseen työhön ja kehittämistyön, päätöksenteon ja suunnittelun tueksi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ selvitykset, kartoitukset: Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntien ja seutujen käyttöön ▪ oppilaitos- ja tutkimusyhteistyö (korkeakoulut): opinnäytetyöt ja harjoittelujaksot (AMK 5, yo 2 /vuosi) • Vaikuttavuuden arviointi: <ul style="list-style-type: none"> - asiantuntijarooli kunnan palveluiden tuottamisen tapojen ja palveluiden kohdentamisen arvioinnissa - kehittämistyön vaikuttavuuden arviointi - hankkeiden itsearviointi - yksi laajempi tutkimus/selvitys ajankohtaisesta teemasta /vuosi • tutkiva ja arvioiva työote: toteutetaan sekä omassa toiminnassa että kuntien kanssa tehtävässä yhteistyössä <p>mm. Omat selvitykset ja kartoitukset</p> <p>Tutkimusyhteistyö: korkeakouluyhteistyö, II-asteen oppilaitosyhteistyö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos</p>
<p>Selvitykset ja kartoitukset: Lastensuojelun yhteiset tietomäärittelyt (yhteistyö Tikesos -hankkeen kanssa) Lastensuojelun tila Länsi- ja Keski-Uudellamaalla 2010 Nelivuotiaiden lasten kokema hyvinvointi kotona ja päivähoitossa 11-vuotiaiden lasten kokema hyvinvointi Suunnitelma IVA-arvioinnin toteuttamiseksi (yhteistyö Uudenmaan liiton kanssa) Selvitys lastensuojeluasiakkaiden kokemuksista palveluiden laadusta Selvitys perustettavien perusterveydenhuollon kehittämissyksiköiden ja sosiaalialan osaamiskeskuksen yhteistyöstä (sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta): THL, HUS, kunnat</p>	

Vaikuttamistyö

Alan osaamisen, tiedon ja asiantuntijuuden välittäminen lainsäädännön, ohjelmien, valtakunnallisten ohjeistusten ja laatusuosituksen valmistelussa

Tehtävä	Tehtäväkokonaisuuden konkretisointi ja arvioinnin kohteita
<p>Sosiaalialan kehittämiseen vaikuttaminen asiantuntijaroolissa (10 %) Työryhmät, neuvottelukunnat, komiteat, johtoryhmät, kannanotot ja lausunnot, selvitykset</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Tulos: alan osaamisen, tiedon ja asiantuntijuuden välittäminen lainsäädännön, ohjelmien, valtakunnallisten ohjeistusten ja laatusuosituksen valmistelussa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ohjaus- ja työryhmiin osallistuminen ▪ kannanotot, lausunnot, selvitykset; kriteerinä laaja-alainen valmistelu ▪ jokainen vakituinen kehittämistyöntekijä osallistuu vähintään yhteen keskeiseen (valtakunnallinen) vaikuttamisen foorumiin <p>mm. Asiantuntijakomentointi Lausunnot Neuvottelukunnat Työryhmät Verkostot</p>
<p>TIKESOS -valtakunnallinen tietoteknologian kehittämishanke / johtoryhmä (MS) Sosiaalihuollon tietosuojan ohjausryhmä SOHVI (PH) Seurakuntaopiston työelämän neuvottelukunta (PH) Kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishanke – KASTE: Etelä-Suomen aluejohtoryhmä (jäsenyys (MS), aluejohtoryhmän varajäsenyys (MS)) Kaste: Valtakunnallinen vammaispalvelujen kehittämishanke, ohjausryhmän jäsenyys (MS) Mieli 2009-ohjelman toimeenpanon ohjausryhmän varajäsenyys (MS) Sosiaalialan ammattilaisten foorumi: varajäsenyys (MS) Ylemmän amk-tutkinnon opetussuunnitelmatyöryhmä ja ohjausryhmä (MS, PH) Laurea -ammattikorkeakoulun alueneuvottelukunnan jäsenyys (MS) MieliHuuko asiantuntijaryhmän jäsenyys (M-VK) Yhdistysverkosto (PH)</p>	

Asiantuntijapalvelut

Sosiaalitaito tuottaa sosiaaliamiespalvelut sekä erilaisia arviointeja ja selvityksiä.

Tehtävä	Tehtäväkokonaisuuden konkretisointi ja arvioinnin kohteita
<p>Asiantuntijapalvelut (10 %)</p> <p>Sosiaaliamiestoiminta, arvioinnit, selvitykset, koulutukset</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Tulos: Kunnilla on käytössä niiden tarvitsemaa asiantuntemusta Sosiaalitaidon toiminnan sisältöalueilta</p>	<p>Mm. Sosiaaliamiehen selvitys asiakkaan asemasta sosiaalipalveluissa, sosiaaliamiesten asumis- palvelujen maksuja koskeva selvitys, sosiaalipalveluiden tai niiden kehittämistä koskevien arviointien tuotokset</p>
<p>Sosiaaliamiestoiminta, arvioinnit, selvitykset, koulutukset</p>	

Muu ammatillinen yhteistyö

Tehtävä	Tehtäväkokonaisuuden konkretisointi ja arvioinnin kohteita
<p>Muu ammatillinen yhteistyö (10 %)</p> <p>Osaamiskeskuksen henkilöstön osaamisen lisääminen, mm. osaamiskeskusverkostot, ammattilaisten verkostot, konferenssit, seminaarit, oma tutkimustyö</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Tulos: Sosiaalitaidon henkilöstö on osavaa, omaa hyvät perustiedot sosiaali- ja terveysalan keskeisistä kysymyksistä sekä meneillään olevista kehittämistrendeistä ja ilmiöistä niin yksittäisten sisältöjen kuin yhteiskunnallisten kysymysten osalta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • oman asiantuntijuuden vahvistamisen kannalta relevantteihin työryhmiin osallistuminen: <ul style="list-style-type: none"> Osaamiskeskusverkostot (substanssit) <ul style="list-style-type: none"> valtakunnalliset / laajat muut verkostot ▪ seminaarit ▪ konferenssit ▪ koulutus: oman kehittymisen kannalta tarkoitukseenmukainen henkilöstökoulutus <p>mm. Koulutukset, foorumit, seminaarit jne. a) Sosiaalitaidon järjestämät b) muiden järjestämät c) henkilöstökoulutus</p> <p>Muu yhteistyö</p>
<p>Osaamiskeskusten asiantuntijaverkostot (varhaiskasvatus, lastensuojelu, päihdepalvelut, vanhuspalvelut, vammais- palvelut, aikuissosiaalityö) Ajankohtaiset konferenssit ja seminaarit (mm. TerveSos, Kuntamarkkinat, Sosiaalipolitiikan päivät, Sosiaalityön tutkimuksen päivät, Valtakunnalliset sosiaaliamiespäivät, Hyvinvointikunta-foorumi, ESN 19th conference)</p> <p>Oman työyhteisön koulutus- ja kehittämispäivät, suunnittelupäivät, kehityskeskustelut ja työhohjaus</p> <p>Opintomatka 2011 / Osatyökykyisten työllistäminen ja kuntouttava sosiaalityö – Saksa</p>	

Kehittämishankkeet vuonna 2011:

- *Lapsen ääni* (STM) => 10/2011, *Ulappa* – Lapsen ääni Uudenmaan peruspalveluissa -kehittämisverkosto
- *Mielen avain* (STM) => *Avomieli* – Keski-Uudenmaan mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämishanke
- *Kokemuksista hyvinvointia* – Kansalaisten palvelutarpeet ja koettu hyvinvointi Länsi-Uudellamaalla

Sidosryhmien hankkeet mm.

- Seudullinen perhepankki => 5/2011 (Hyvinkää)
- Lapsen ja nuoren hyvä arki => 6/2011 (Laurea)
- Kaste-hankkeet: *Ulappa II / Sotku* – sosiaalipalvelujen talous ja vaikuttavuus 11/2011 =>

Sosiaalitaidon asiantuntijapalvelut (2011)

- Sosiaaliasiamiestoiminta
- Seudullinen perhepankki-hanke: arviointi (Hyvinkää)
- Noste-hanke: arviointi (Hyvinkää)
- Lapsen ja nuoren hyvä arki (Laurea)

Muu yhteistyö:

- Oppilaitosverkosto (aluekehittäminen, hankeyhteistyö, opetussuunnitelma- ja arviointiyhteistyö)
- Alueellinen yhteistyö: sosiaali- ja terveysjohto mm. Kuuma-kuntien ja Hyvinkään sosiaali- ja terveysjohdon neuvottelukunta, Länsi-Uusimaa, LOST, Karviainen, Kirkkonummi
- Kuuma-kuntien ja Hyvinkään substanssikohtaiset ryhmät (varhaiskasvatus, lapset ja perheet, sosiaalipalvelut, vanhusten palvelut, sosiaali- ja terveydenhuollon talous)
- Hyvinvointiverkosto –Länsi-Uusimaa (Lykes)
- Seurakuntaopiston työelämän neuvottelukunta
- Mieli2009 toimeenpanon ohjausryhmän varajäsentyys
- Kaste, Kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelma: aluejohtoryhmä, aluejaos
- Sohvi; Sosiaalihuollon tietosuojan ohjausryhmä (Tietosuojavaltuutetun toimisto)
- TikeSos, Valtakunnallinen tietoteknologian kehittämishanke: ohjausryhmä

4 Talous ja henkilöstö

Sosiaalialan osaamiskeskustoimintaan on valtakunnallisesti käytettävissä 3,5 miljonna euroa valtionavustusta. Valtionavustus on kohdennettu osaamiskeskusten pysyvän henkilöstön palkkaukseen ja toimintakuluihin.

Sosiaalitaidon valtionavustus vuodelle 2011 on noin 200.000 €, kuntien osakepääoma on 70.000 € ja osakassopimuksen perusteella maksettava kuntien toimintaavustus on 83.000 € vuodessa. Siten vuosittainen perusrahoitus on noin 283.000 €. Sosiaalitaidon vakinaiseen henkilökuntaan kuuluvat tällä hetkellä toimitusjohtaja, kehittämispäällikkö, suunnittelija, sosiaaliasiamies sekä talous- ja toimistos sihteeri. Lisäksi yhteisössä työskentelee kehittämishankkeiden työntekijöitä.

Perusrahoituksen lisäksi Sosiaalitaidon toiminnan rahoitus muodostuu hankerahoituksesta ja omistajille tuotettavista asiantuntijapalveluista. Rahoituslähteet valikoituvat hankekohtaisesti. Pitkäjänteistä ja arvioivaa kehittämistyötä ylläpidetään ja vahvistetaan perusrahoituksen turvin.

Sosiaalitaidon henkilöstön määrään ja osaamisen sekä työssä jaksamisen vahvistamiseen kiinnitetään huomiota. Henkilöstön osalta osaamisen vahvistamisen tarpeet, toiveet ja toimenpiteet työestetään yhteisissä kehittämispäivissä (2/v.), suunnittelupäivissä (vakinainen henkilöstö 5–6/v., hankekohtaiset 6–8/v.) ja henkilökohtaisissa kehityskeskusteluissa (1/v.) ja ne tukevat valittuja strategioita ja toimintalinjoja. Työntekijät saavat myös säännöllistä, pitkäkestoista työnohjausta ja tarvittaessa koulutusta kehittämistyön tueksi.

5 Viestintä

Viestinnän tavoitteena on tiedottaa Sosiaalitaidon toiminnan tuloksista, tuottaa ja levittää tietoa sosiaalialan osaamisen ja kehittämisen tarpeista ja mahdollisuuksista. Sosiaalitaito tiedottaa alan asiantuntijoille omasta työstä, tuloksista sekä selvitysten ja tutkimusten tuloksista.

Tiedottamisen tärkeimmät kohderyhmät ovat kuntien sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, sosiaali- ja terveysjohto, kuntapäätäjät ja vaikuttajat. Tämän lisäksi tiedottamisella vaikutetaan mm. valtakunnan ja alueen päättäjiin tuomalla esille ajankohtaista tietoa sosiaalialan henkilöstön ja alueen väestön hyvinvoinnin tilasta.

Viestinnällä luodaan ja vahvistetaan kuvaa sosiaalialasta aktiivisena, kehittyvänä ja alueellisena vaikuttajana. Siten Sosiaalitaito osaltaan toimii myös aktiivisena alan imagonrakentajana.

Viestinnän keinoja ovat:

- seminaarit ja tilaisuudet
- selvitykset ja kartoitukset

- hankeraportit ja työpaperit
- artikkelit, lausunnot, julkilausumat
- tiedotteita paikallislehtiin
- www-sivut.

Sosiaalitaidon www-sivuja (www.sosiaalitaito.fi) kehitetään ja pidetään ajan tasalla. WWW-sivusto toimii viestinvälittäjänä, joka kertoo mm. osaamiskeskuksen järjestämistä tilaisuuksista, seminaareista ym. toiminnasta ja julkaisuista. Artikkeleiden julkaisemisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä muiden sosiaalialan osaamiskeskusten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esim. yliopistot, tieteelliset tutkimusseurat, ammattikorkeakoulut, järjestöt), joilla on jo vakiintunutta julkaisutoimintaa.

6 Toiminnan arviointi ja kehittäminen

Sosiaalitaidon arviointi kohdentuu Sosiaalitaidon oman toiminnan arviointiin ja kehittämistoiminnan vaikuttavuuden arviointiin. Arvioinnin taustalla ovat Sosiaalitaidon hallituksen määrittelemät tavoitteet ja toiminta-idea.

Sosiaalitaidon oman toiminnan arviointia toteutetaan itsearviointina mm. kehittämisspäivät, suunnittelupäivät, kehityskeskustelut. Arvioinnin tuloksia työstetään hallitustyöskentelyssä, yhteisissä kehittämisseminaareissa ja yhteisöpäivillä, jolloin arvioinnin kohteina ovat toiminnan oikea kohdentuminen (tavoitteet, sisällöt), toimintatapojen tarkoituksenmukaisuus ja tehokkuus sekä taloudellisuus.

Sosiaalitaidon yhteistyön arviointi sisältää mm. hankekohtaisen arvioinnin (hankkeiden oma arviointi), yhteistyön rakenteiden ja toteutumisen arvioinnin mm. yhteistyöfoorumit, erilaisten koulutusten, työkokousten, seminaarien arvioinnin. Samassa yhteydessä arvioidaan esim. kunnissa/seuduilla käynnistyneitä uusia työ- tai toimintatapoja, palvelujen uudelleen järjestämisen muotoja, seudullisen erityisosaamisen vahvistamista. Arvioinnin mittareina ovat mm. sidosryhmähankkeiden määrä / rooli hankkeissa, yhteistyö- ja asiantuntijafoorumien määrä ja kokoonpano / käsitellyt teemat, työkokousten, seminaarien, koulutusten määrä. Toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä käytetään tarvittaessa ulkopuolista asiantuntemusta.

Toiminnan kehittämisen kannalta tärkeää on henkilöstön ammattitaidon ja asiantuntemuksen ylläpitäminen ja edistäminen. Henkilöstön asiantuntemuksen kehittyminen turvataan osallistamalla aktiivisesti lyhyt- ja pitkäkestoisiiin koulutuksiin, joiden sisällöt sovitaan kehityskeskusteluissa.

Arviointi tapahtuu vuosittain toimintakertomustyöskentelyn yhteydessä erillisenä arviointikeskusteluna.

Sosiaalitaidon hallitus 2011 – 2012**Varsinaiset jäsenet**

Eerola Aino
Evokari Tua
Karppanen Satu

Klami Päivi
Pentti Erja
Rintala Eija
Salmela Outi
Ståhle Liisa
Yliluoma Arja

Hyvinkään kaupunki (vpj.)
Keravan kaupunki
Vihdin kunta (Perusturvakun-
tayhtymä Karviainen)
Tuusulan kunta
Nurmijärven kunta
Mäntsälän kunta
Raaseporin kaupunki
Kirkkonummen kunta (pj.)
Lohjan kaupunki

Varajäsenet

Karhu Ulla-Mari
Laine Terhi
Paasovaara Seija

Uudenmaan liitto
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Laurea -ammattikorkeakoulu